

The History of Viola

Gunsu Ozkarar
Okan University, Istanbul, Turkey

Abstract

The aim of this article is to discuss the place and importance of viola in the family of string instruments and to show the development of the instrument. Since the article contains a descriptive research, source scanning method was used. The effects of the major viola schools on each other and the origin of the viola are among the oldest findings. It was concluded that the instrument developed from the 16th century to the present, with the influence of all these schools. The article also examines major schools and introduces composers who have written works for viola. In the writing phase, many books were used as sources, and the support of my thesis advisor Beste Tıknaz Modiri was taken. Another observation is the inadequacy of domestic resources in this area. The aim of this article is to discuss the place and importance of viola in the family of string instruments and overview its development through history. It is based on the doctoral thesis of the author, which had been completed in Istanbul University under the supervision and with the support of Professor Beste Tıknaz Modiri. The study involves a descriptive research carried out through survey of literary sources in Turkish and other languages. The primary focus is the examination of the major schools of viola and the introduction of composers who have written works for the instrument. It was concluded that the development of the instrument from the 16th century to the present day has been influenced significantly by all these schools and composers. Another major observation is the inadequacy of Turkish written resources in this area.

Keywords: Viola, Primrose, Fuchs, Bartok, Hindemith

DOI: 10.7176/JSTR/6-07-04

Viyolanın Tarihi

Özet

Bu makalenin amacı, viyolanın yaylı sazlar ailesi içindeki yerini ve önemini ele almak, ayrıca enstrümanın gelişimini göstermektir. Makale betimsel bir araştırma içerdiğinden, kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Başlıca viyola ekollerinin birbirine etkisi ve viyolanın kökeninin çok eskiye dayandığı gözlemlenen bulgular arasındadır. Enstrümanın 16. yüzyıldan başlayarak günümüze dek, tüm bu ekollerin de etkisiyle geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. Makalede ayrıca başlıca ekoller incelenmiş ve viyola için eserler yazmış besteciler tanıtılmıştır. Yazılı aşamasında kaynak olarak, yerli yabancı birçok kitaptan yararlanılmış ve tez danışmanım Beste Tıknaz Modiri'nin desteği alınmıştır. Bir diğer gözlem de özellikle yerli kaynakların bu alanda yetersiz kalmış oluşudur.

Anahtar Kelimeler: Viyola, Primrose, Fuchs, Bartok, Hindemith.

Giriş

Bu makale, viyolanın kökeni, gelişimi ve eğitim alanında önemli katkı sağlamış viyolacıların çalışmalarını anlatmak için kaleme alınmıştır. Konservatuvar eğitiminde keman metotları daha yakından bilinmekteyken, viyola bu anlamda eksik kalmaktadır. Bu eksiği gidermek amaçlanmıştır.

Köken olarak enstrüman viyol ailesine dayanmaktadır. Rönesans ve Barok dönemleri içerisinde viyol ailesi genişlemeye ve gelişmeye başlamaktadır. *Viola da braccio* ve *viola da gamba* olarak iki gruba ayrılan viyoller, çalgı yapımcılarının etkisiyle de farklı ülkelerde küçük değişikliklere uğrayarak benzer isimler almaya başlamışlardır. Genişleyen bu viyol ailesi içerisinde bulunan başlıca enstrümanlar şunlardır: Viola d'amore, viola da gamba, lira viola, division viola, bas viol, solo bas viol, viola di bardone, viola pomposa.

Rönesans ve Barok Dönemi'nde yapılmış bu farklı viyollerden kimisi uzun süre çalınmış, kimisi ise kısa süre kullanılarak dikkat çekmemiştir. Ancak her bir viyol ailesi üyesi, viyolanın bugün geldiği şekle

zemin oluşturmuştur. Günümüze dek ulaşmış viyola modelleri, 16. yüzyıl Cremona ve Brescia'sındaki ünlü yapımcıların elinden çıkmıştır. Bu yapımcılara örnek olarak, Gaudenzio Ferrari, Andres Amati, Gasparo Bertoletti Salo ve Antonio Stradivari sayılabilir. İlk arşelerin ise 10. y.y.'da rebel ve viyol çalmak için yapıldığı tahmin edilmektedir. 17. y.y.'da müziğin gösterdiği değişime paralel olarak, arşelerdeki boy ve ağırlık ihtiyacı da değişim göstermeye başlamıştır. Tarih içerisinde yorumlanan eserlerin teknik zorluklarını giderebilmek için arşe yapımında da gelişim sürdürülmüştür. Bu gelişime katkıda bulunmuş ünlü arşe yapımcıları arasında François Lupot, John Dodd, François Nicolas Voirin, Joseph Rene Lafleur, Worain ve Hill & Son'u sayabiliriz. Tarihteki en ünlü arşe yapımcısı ise Fransız François Xavier Tourte'dir.

17. ve 18. yüzyıllar arası viyola, müzik tarihinde solo enstrüman olarak görülmemiştir. Ancak bu süreçte viyola için yapılmış tüm çalışmalar ve Gluck'un eserleri, ileriki dönemlere birer hazırlık niteliği taşımıştır. Bu dönemde orjinal olarak viyola için yazılmış eserlerin haricinde, viyola için birçok uyarlama da yapılmış, günümüzde hala çalınmakta olan Stamitz konçertoları viyola tarihindeki yerini almıştır. Tarihte Mannheim Okulu olarak geçen bu dönem, ekollerin alt yapısını oluşturur.

Viyola ekollerinin tam oluşmaya başlaması 19. yüzyıla denk gelir. Konservatuvarlardaki viyola eğitiminin ve viyola metotlarının eksikliğini giderme çalışmaları için Avrupa'da hemen her ülkenin kendi ekolünü oluşturma girişimlerine bu dönemde rastlayabiliriz. Bu aşamalar, viyolanın bugün geldiği yeri anlamak açısından çok önemlidir.

Konservatuvarlarda açılmaya başlanan viyola bölümleri ve tanınmaya başlanan viyola hocaları ile akademik alanda çalışmalar yürütülmüş ve ünlü hocaların viyola metotları viyola literatürünü oluşturmaya başlamıştır.

Viyola, gelişimini uzun yıllara yayılarak sürdürmüş ve yaylı çalgılar ailesi üyeleri arasında, önemini özellikle 20. y.y.'da arttırmış bir enstrümandır. Hatta kemana kıyasla gölgede kalan solo enstrüman özelliğinin, müzik tarihinde kabul edilerek tanınması da bu yüzyılda gerçekleşmiştir. Bu gelişimde ünlü viyolacıların ve onlara ithaf edilen eserlerin büyük payı vardır. Günümüzde artık bir solo enstrüman olarak tanınmaktadır. Tabea Zimmerman, Yuri Bashmet, Kim Kashkashian gibi ünlü viyolistler konser vermekte ve repertuarı seslendirmektedirler.

Enstrümanın Fiziksel Gelişimi

Gaudenzio Ferrari

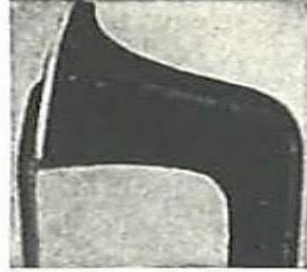
Çalgı yapımcılığının yanı sıra, ressam, heykeltıraş, mimar ve müzisyen olan İtalyan asıllı Ferrari bir rönesans aydınıdır. 1475'te Valduggia'da doğmuştur: O'nun sanatsal uğraşları, Milano'nun kuzeyinde ve batısında, Andrea Amati'nin Cremona'da birçok yaylı yaptığı dönemden ve Gasparo da Salo'nun Brescia'da bir çalgı yapımcısı olarak ünlenmesinden yıllar önce başlamıştır. Resimlerinde dönemin yaylı çalgılarına rastlanılır ve bu yaylı çalgılar modern çalgıların ilk hali olarak kabul edilmektedir. Bu tür çalgılı resimlerine iki örnek olarak, La Madonna Degli Aranci ve Angeli Musicante adlı freskini örnek verebiliriz. 1529-30 yılları arasında yaptığı La Madonna Degli Aranci İtalya'nın Vercelli kentinde Aziz Cristoforo kilisesinin duvarını süslemektedir. (Ece, 2002: 93-107)

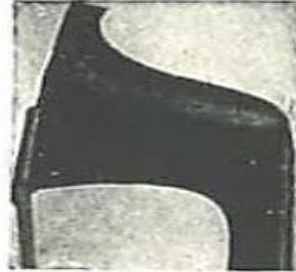
Resim 1. La Madonna Degli Aranci Freskinin Alt Kısmı

Arşenin Gelişimi

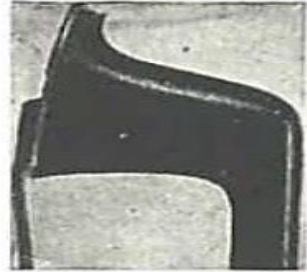
Ünlü arşe yapımcısı François Xavier Tourte, 1747-1835 yılları arasında yaşamıştır. Arşe günümüzdeki standart ölçülerine O'nun çalışmaları sonucu gelmiştir. Örnek olarak 18. Yüzyılın sonlarında staccato'nun eserlerde kullanımı artınca, arşenin tahtası için daha dayanıklı bir ağaç kullanımına ihtiyaç duyan Tourte, uzun araştırmalar sonucu pernambuco (kızılağaç) ağacını uygun bulmuştur. (Bachman, 1978: 48)

Tourte

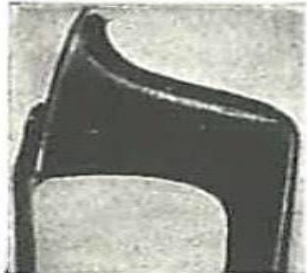
Tourte

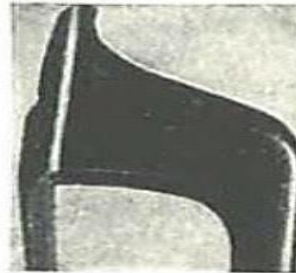
Dodd

Villaume

Lupot

Lafleur

Resim 2. Arşeler

Resim 3: Tourte Arşesi

Viyolanın Tarihsel Gelişimi

17. ve 18. Yüzyılda Viyola

1742’de müzik tarihinde Mannheim Okulu olarak anılan stil, bu çevrenin müzik etkinliklerinden doğmuştur. Johann Stamitz’in oğlu olan ve çalışmalarını hem babasıyla, hem de Christian Cannabich ile sürdürerek Mannheim Okulu’nun en değerli temsilcilerinden biri olan Carl Stamitz, geride viyola için zengin bir repertuar bırakmakla kalmamış, dönemin en önde gelen viyolacısı olmuştur.

18. yüzyıl sonlarında Karl ve Anton Stamitz’in Paris’te viyola solistleri olarak anılmaya başlamasıyla ve Paris’te operalarda viyolanın orkestrasyon kullanımının gelişiminde rolü çok büyük olan Gluck’un eserlerinin etkisiyle, viyola için hazırlanmış üç methodun hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuştur.

- Michel Corrette “methode d’Alto”
- Jean B. Cupis “methode d’Alto”
- Michel Woldemar “methote d’Alto”

Aynı dönemde Londra’da tahminen 1795 yılında “Complete Instruction for the Tenor” adı verilen viyola ders kitabı basılmıştır. Bu kitap erken Fransız methodlarına benzerliği sebebiyle Fransız methodlarından kopya mı edildi yoksa Fransız versiyonlardan etkilenecek mi üretildi tam olarak bilinmemektedir. (Riley, vol.I, 1980: 68)

Manheim Okulu’nda Viyola

1742’de yörenin merkezi Mannheim olan Güneybatı Almanya-Palatinate eyaletinin başına Carl Theodor geçer. Sarayına zamanın en ünlü besteci ve yorumcularını toplar. Müzik tarihinde Mannheim Okulu olarak anılan stil, bu çevrenin müzik etkinliklerinden doğmuştur. Mannheim orkestrasının kurucusu, Bohemyalı besteci ve kemancı Johann Stamitz’tir. Okulun diğer üyeleri arasında Franz Xaver Richter, Ignaz Franzl ve Christian Cannabich vardır. Ayrıca bu okul Haydn ve Mozart’ın çalışmalarını da doğrudan etkilemiştir. (Şekerken, 1997: 54)

19. Yüzyılda İtalyan Viyola Ekolü

1808’de kurulmuş olan Milano Konservatuarı’nda keman ve viyola profesörü olarak çalışan Alexandra Rolla, okuldaki ilk viyola derslerini başlatan kişi olmuştur. Öğretmenliği sırasında viyola öğrencileri için farklı seviyelerde birçok egzersiz ve eser bestelemiştir. Egzersizlerinin çoğu viyola tekniğinin ilerlemesini hedefleyen, ayrıca tüm anahtarlarda yazılmış çalışmalardır ve Ricordi Yayınevi tarafından basılmıştır.

Ayrıca Rolla'nın bir diğer önemli kimliği, Nicole Paganini'nin hocası oluşudur. 1784-1840 yılları arasında yaşamış Paganini, keman çalma sanatına hem teknik, hem de solistik açıdan katkısı nedeniyle tarihte önemli bir yer tutar. Bunda da Rolla'nın hocalığının payı vardır. (Riley, vol.II, 1993: 76)
Bir diğer İtalyan besteci Bruni'nin bilinen ilk methodu Janet ve Cotelte tarafından Paris'te basılmıştır. İtalyan Ekolü etkisinin Fransa'daki okullarda görülmesi bu nedene dayanmaktadır.

19. Yüzyılda Alman Viyola Ekolü

1849 doğumlu Hermann Ritter, Richard Wagner'in isteği ile viola alta'yı icat etmiş Alman viyola virtüözüdür. *Viola alta*, aynı dönemin enstrümanları olan *Viola tenore* ve *Viola bassa* ile 19. yüzyıl keman ailesinin en kayda değer enstrümanlarından olmuştur.

Ritter'in enstrümanın hem yapısal, hem de akustik gelişimi için 1872-1875 yılları arasında yürüttüğü araştırması, Antonio Bagatella'nın 1782'de yazılıp 1786'da basılmış olan *Regole per la Construzione dei violini, viole, violoncelli e violini*'yi de içerir. Burada İtalyan Ekolü'nün etkisini görmüş oluruz. Bagatella'nın yayınında vardığı sonucu Ritter, viyolanın resonansı ile ilgili problemlere bir çözüm olarak adapte etmiştir. O'na göre, özellikle Alman orkestralarında viyola problemini çözmek için ilk adım, sonoritesi daha çok olan geniş viyolaları kullanmakta yatar. Temeli bu akustik çalışmaya dayandırarak uzunluğu 48 cm. olan kendi viyolasını dizayn etmiştir.

Dünyaca ünlü solist William Primrose da Alman hocası Max Mossel'in bu ekoldeki sınıftan gelmektedir.

20. Yüzyılda Fransız Viyola Ekolü

18. yüzyıl sonlarında Karl ve Anton Stamitz'in Paris'te viyola solistleri olarak anılmaya başlamasıyla, yine Paris'te, operalarda Sacchini, Cherubini, Spontini, Mehul, Boieldieu ve özellikle viyolanın orkestrasyon kullanımının gelişiminde rolü çok büyük olan Gluck'un eserlerinde viyola partilerine ağırlık verişlerinin de etkisiyle, viyola için hazırlanmış üç methodun basılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bunlar, Michel Corrette, Jean B. Cupis ve Michel Woldemar'ın methodlarıdır.

Maurice Vieux ise, Fransız viyola tarihinde büyük rol oynamış diğer isimdir. Kendi dönemindeki tüm viyolacıların hocası olmuş ve birçok besteciye etkileyerek, viyolada başka methodların yazılmasına ön ayak olmuştur. Viyola literatürüne kattığı bu kitaplar: 10 Études sur des traits d'orchestre (1928); Éditions Alphonse Leduc Viyola ve Piyano İçin Scherzo (1928); Éditions Alphonse Leduc Viyola ve Piyano İçin 6 Konser Etüdü (1928–32); Éditions Alphonse Leduc; Solo Viyola İçin 10 Études sur les intervalles (1931); Éditions Alphonse Leduc.

Fransız Ekolü kapsamındaki bu kitaplar, Avrupa'daki konservatuvarlarda kullanılmış ve özellikle Stamitz'in Viyola Konçertosu en çok çalınan konçertolardan biri olmuştur.

20. Yüzyılda Rus Viyola Ekolü

1907'de Moskova Konservatuarı'nda Jan Hirimaly'nin sınıfından mezun olan Vladimir Bakaleinikov, St. Petersburg Konservatuarı'nda hoca, Mecklenburg Kuartet ve Rus Müzik Derneği'nde viyolacı, Moskova Sanat Tiyatrosu'nda ise orkestra şefi olarak hayatını sürdürmüştür. Şef Fritz Reiner'in davetiyle, Cincinnati Senfoni Orkestrası'nın viyola grup şefliğine davet edilmiş ve 10 yıl buradaki görevini sürdürmüştür. 1924 yılında RSFSR Sanatçısı olarak ödüllendirilmiştir. Yetiştirdiği öğrenciler arasındaki en ünlü isim, Vadim Borissowsky'dir.

Rus öğretmenlerin çoğu Türkiye'de de ders vermektedir ve öğrencileri Rus Ekolü ile yetiştirmektedirler. Borissowsky'nin öğrencileri arasında en ünlü isim Yuri Bashmet'tir ve Bashmet'in stili viyolacılar arasında çok yaygındır. Yarışmalarda jüri üyeliği yapan Bashmet'in Rus Ekolü'nden gelişi viyolistlerin performansı üstüne söz sahipliği yapmaktadır.

20. Yüzyılda İngiliz Viyola Ekolü

Lillian Fuchs'un; viyolanın teknik ve tonal zorluklarını kolaylaştırmak amaçlı yaptığı çalışmalardan en bilinenleri, 16 Fantezi Etüdü, 15 Karakteristik Çalışması ve 12 Kaprisi'dir. Amerika'da ilk 2 metot olan 16 Fantezi Etüt ve 15 Karakteristik Çalışma yaygın olarak kullanılmaktadır.

Lillian Fuchs'un direkt viyola için yazdığı bu üç viyola metodunun yanı sıra keman eserlerinin transkripsiyonlarını gerçekleştirmeye ilişkin ilgisi de devam etmiştir. Bu işi yapan birçok ticari firmanın ve viyolanın popülerleşmeye başlamasının farkına vararak, bilinen her eserin viyola için transkripsiyonlarını yapmaya başlayan kişilerin aksine Fuchs, bu konuda oldukça seçicidir. Onun için önemli olan her eseri değil, viyola için teknik ve müzikal olarak uygun bulduğu eserleri kullanmaktadır. Örneğin, W. A. Mozart'ın, 1775 yılında bestelediği K.216 Sol Major Keman Konçertosu'nun transkripsiyonunu yapan Fuchs, bu eser için kadanslar besteler.

Transkripsiyon çalışmalarından biri de, Bach Çello Süitleri'dir. Fuchs'un hayatında Johann Sebastian Bach'ın ayrı bir önemi vardır. Kemandan viyolaya geçiş yapmasının ardından O'nun solo viyolonsel için bestelediği eserleri seslendirmek istemiştir. Yaylı çalgılar eğitiminin çok önemli bir parçası olan barok döneme ait viyola için bestelenmiş eser az olduğundan, viyola sanatçıları bu döneme ait bir eser seslendirmek istediklerinde transkripsiyonları tercih etmektedirler. Viyolanın ses aralığı kemandan çok viyolonsel ile yakın olduğundan dolayı, öncelikli olarak viyolonsel için bestelenmiş eserlerin transkripsiyonları tercih edilmektedir. İşte bu sebepten dolayı, Bach'ın solo keman eserlerinin de viyola için transkripsiyonları yapılmış olsa da, öncelikli olarak tercih edilmemektedir.

20. Yüzyılda Türk Viyola Ekolü

Ruşen Güneş Türk viyola ekolünün en önemli ismidir. 1962'de bitirdiği Ankara Devlet Konservatuarı'ndan mezun olunca İngiltere'ye gitmiş, orada F. Riddle ile öğrenim görmüştür. Daha sonra Amerika'ya giderek İndiana Üniversitesi'nde William Primrose ile çalışmıştır. Primrose tekniğini benimseyen Güneş, Türkiye'ye geldiğinde birçok öğrenci yetiştirmiş ve böylece Primrose'un eğitimini yayma görevini üstlenmiştir. İngiliz Ekolü öğretisinin Türk Ekolü üstünde etkisi böyle gelişmiştir. Türk bestecilerinden Ahmet Adnan Saygun, Cengiz Tanç, İlhan Usmanbaş, Yalçın Tura ve Sıdika Özdil'in viyola yapıtlarının ilk seslendirilmesini yapmıştır. Ayrıca iki viyola ve yaylılar için beş parça isimli bir eseri de vardır.

Türk viyola ekolüne katkı sağlamış başlıca konçertolar şöyledir:

- A. Andaç Saygun Viyola Konçertosu
- N. Kazım Akses Viyola Konçertosu
- N. Sami Koral Viyola Konçertosu
- E. Oğuz Fırat Viyola Konçertosu
- Cengiz Tanç Viyola Konçertosu
- Yalçın Tura Viyola Konçertosu
- Necati Gedikli Viyola Konçertosu

Türk Ekolü'ne etki etmiş bir isim de Hindemith'tir. Hindemith'in Türkiye ile kurduğu ilişki müzik tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Polifonik müziğin Türkiye'de yerleşmesi için kurulan Ankara Devlet Konservatuarı'nın ve Ankara Devlet Operası'nın kurucularının başında olduğu kabul edilir. Hindemith'in bu tutumu ilerleyen dönemde Bela Bartok'u da etkileyecektir.

Başlıca Viyola Solistleri ve Viyola Eserleri

Bela Bartok

1881 doğumlu Macar besteci Béla Bartok, Hindemith'ten sonra Türkiye ile ilişki kurmuş bir diğer bestecidir. 1936 yılındaki Türkiye gezisinde Adnan Saygun ile birlikte Anadolu'yu dolaşmış ve özellikle Osmaniye yöresindeki türkülerin notasyonunu birlikte yapmışlardır. Ankara Devlet Konservatuarı'nda Türk Halk Müziği arşivi oluşturulması için çalışmalar yapan sanatçının Türkiye'deki araştırmaları, 1976 yılında Macar Bilimler Akademisi tarafından yayımlanır.

Viyola literatürüne en önemli katkılarından biri olan viyola konçertosunu, viyolacı William Primrose için bestelemiş, ancak ölümü ile yarım kaldığı için, viyolacı, şef ve besteci Tibor Serly yapıtı tamamlamıştır.

Paul Hindemith

1895'te Almanya'da doğan bestecinin Der Schwanendreher'i (The Swan Turner) viyola ve orkestra için yazılmış bir konçertodur. Bartok ve Walton Konçertoları gibi Der Schwanendreher de viyola repertuarının ana eserleri arasında yerini alır.

1935 yılında bestelenmiş ve prömiyeri bestecinin kendisi tarafından 14 Kasım 1935'te Amsterdam'da gerçekleştirilmiştir. Her bölüm ayrı bir ortaçağ Alman halk şarkısı formundan gelmektedir ve hatta Concerto From Old Folk Songs'tan esinlenilmiştir.

Bu konçerto ismini final bölümündeki (Üçüncü Bölüm) folk şarkısının sorusundan alır: "Sen bir kuğu değil misin?".

Orkestra 2 flüt (bir tanesi piccolayı katlamaktadır.), obua, 2 klarnet, 2 dağıt, 3 korno, trompet, trombon, timpani, arp ve 4 çello ile 3 kontrabastan oluşan bir yaylı bölümünden oluşmaktadır. Bu orkestrasyon özellikle keman ve viyolaların kullanılmamış olmasından dolayı ilginçtir. Besteciye göre, bu enstrümanların yokluğu, solo viyolanın duyulmasını kolaylaştırmaktır.

Hindemith'in Türkiye ile kurduğu ilişki de müzik tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Türk hükümetinin, ve özellikle Atatürk'ün, özel davetiyle Türkiye müzik eğitimine çok büyük katkılarda bulunmuştur. Polifonik müziğin Türkiye'de yerleşmesi için kurulan Ankara Devlet Konservatuvarı'nın ve Ankara Devlet Operası'nın kurucularının başında olduğu kabul edilir.

William Primrose

1904 Glasgow doğumlu Primrose, henüz dört yaşındayken babasıyla keman çalışmaya başlamıştır. Sonrasında İskoçya'daki en ünlü keman hocası, Avusturya asıllı Camillo Ritter ile profesyonel eğitimine devam etmiştir. Ritter; Sevcik ve Joachim ekolünden gelmektedir. Bu nedenle eğitimine önce Sevcik kitapları ile başlamış, sonrasında farklı etüdler, çeşitli gamlar ve seviyesi yavaş yavaş artan bir repertuar ile devam etmiştir. Esas profesyonel eğitiminde ise Alman hocası Max Mossel'in etkisiyle Alman Ekolü'nün izleri vardır.

1928 yılında Tertis ile Mozart Concertante çalarak pekiştirdiği viyolacı kimliği, Ysaye ile ileri seviyeye taşıdığı keman tekniğinin de yardımıyla kuvvetlenmiştir. 1930'da London Quartet'in viyolacısı pozisyonuna geçerek, müzik camiasında resmîyet kazanmıştır.

Viyola eğitimi için günümüzde de hala yararlanılan birçok kaynak sağlamıştır:

- Walk on the north side: Memoirs of a violist, 1972: Primrose 'un kendi dili ile anlattığı hayat hikayesi.
- Violin and Viola: Yehudi Menuhin and William Primroses, 1976: Kitap 3 bölümden oluşur. 2. bölümde Primrose, viyolanın kemandan temel farklarından bahsetmiş ve kendi önerilerini eklemiştir.
- Playing the Viola: Conversations with William Primrose, 1988: Öğrencisi David Dalton tarafından Primrose' a sorular sorularak hazırlanmıştır.
- Circular letter appealing for funds for the musical education of William Primrose: Sir Landon Ronald ve William Primrose tarafından yazdığı bilinmektedir.
- The Art and Practise of Scale Playing on The Viola, 1954: Bütün tonlarda Majör ve minör gamlar ile pozisyon geçişi egzersizlerinden oluşur. 2008 yılında yeniden basılmıştır.
- Technique is Memory: A method for violin and viola players based on finger patterns, 1960
- Down the Primrose path: a Violist's notebook.

Bir de DVD mevcuttur:

- A Violist's Legacy: Primrose ve D.Dalton tarafından röportaj şeklinde hazırlanmıştır. David Dalton'un Primrose ile röportaj niteliğinde yaptığı bu kayıta, Primrose'un hayatı ve temel viyola çalma tekniklerinden bahsedilir. (Modiri, 2012: 38)

Uluslararası Viyola Topluluğu

Prof. Franz Zeyringer'in başında olduğu küçük bir grup, Uluslararası Viyola Topluluğu'nu bir kurum olarak yürütmüşlerdir. İleriki yıllarda uluslararası bir organizasyona dönüşen bu kurumun günümüzde sponsorları vardır ve her yıl Uluslararası Viyola Kongresi'ne ev sahipliği yapmaktadır. Franz Zeyringer'in yanı sıra kurucu üyeler arasında Kassel'den Prof. Dietrich Bauer, Bad Homburg'dan Walter Lebermann, West Berlin'den Wilhelm Websky, İsviçre Neuchatel'den Dr. François de Beaumont ve Zahn of West Berlin'den Prof. Uta Lenkewitz bulunmaktadır.

Resim 4. Uluslararası Viyola Topluluğu (Soldan sağa Bauer Rosenblum Primrose Riley Zeyringer Sawodny)

Uluslararası Viyola Topluluğu birçok hedefine ulaşmış bir topluluk olarak düşünülebilir. Hedeflerinden ilki viyolacılara ve diğer müzisyenlere orijinal olarak viyola için yazılmış çağdaş bir repertuvar sunmaktır. Bu repertuvar, Barok, Klasik, Romantik ve Çağdaş dönemleri kaplıyordu. Viyolacıların daha fazla transkripsiyon ve viyola için yapılmış aranjelerle kısıtlanması gerekmiyordu. Topluluğun arşivinden direkt viyola için yazılmış eserlere ulaşıyordu. (Riley, vol. I, 1993: 67)

Sonuç

Özellikle ülkemizde hakkında yapılan çalışmaların azlığına rağmen, viyolanın ve viyola eğitimi için ekollerin oluşumunun tarihteki gelişimine baktığımızda, sürecin çok uzun yıllara yayıldığını, ayrıca ekollerin birbirine etkisinin iç içe geçtiğini görebiliriz.

17. ve 18. yüzyıla baktığımızda, viyolaya solo bir enstrüman olarak eğilindiğini, oda müziği veya orkestrasyonlarda viyolanın rolünü arttırdığını görürüz. Enstrümanın ve uygun ağırlıktaki arşe üretiminin de fiziksel olarak gelişimi bu yüzyıllarda gerçekleşir.

20. yüzyıla gelindiğinde, hemen hemen her ülkeden bir veya birden fazla viyolacı ünlenmiş, bu kişiler çalışmalarıyla, viyolanın tarihteki ve literatürdeki yerine katkı sağlayarak kendi ekollerini yaratmışlardır. Alman Ekolü, İngiliz Ekolü, Rus Ekolü, Fransız Ekolü en baskın ekollerdendir. Bu ekoller sayesinde birçok viyola öğrencisi yetişmiş ve viyola yaygınlaşmıştır. Lillian Fuchs ve William Primrose sayesinde viyola uluslararası alanda tanınırlığını arttırmıştır.

Günümüzde ismi sayılır birçok solist yıllara yayılmış bu zengin repertuvarı icra etmektedir. Repertuvarın yanı sıra yazılan methotlarla çalma tekniği de yayılmış, bu da okullar arası bir bağlantıya sebep olmuştur.

Kaynakça

- Bachman, A. (1978). *An Encyclopedia of the Violin*. Da Capo Press, N.Y.
- Ece, A.S. (2002). Çağdaş Türk Bestecilerinin Viyola Eserleri ve Bu Eserlerin Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlardaki Viyola Eğitimcileri Tarafından Kullanımlarına Yönelik Bir Değerlendirme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (3), Ankara.
- Modiri, Beste T. (2012). *Viyolaya Hayat Veren Adam: William Primrose*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul.
- Riley, Maurice W. (1980). *The History of the Viola, Vol. I*, Michigan, U.S.A.
- Riley, Maurice W. (1993). *The History of the Viola, Vol. II*, Michigan, U.S.A.,
- Sills, D. (1985). *The Viola Music of Lillian Fuchs*. American String Teacher 35, USA.
- Şekerkarar, K. (1997). *Viola - Filarmoni Sanat*. Set Ofset Yayıncılık, Manisa.
- Tertis, L. (1991). *My Viola & I*. Kahn Averill, London,.
- Yazıcı, B. (2014). *Lionel Tertis Ekseninde Viyolanın Tarihçesi*. Liya Kitap, Ankara.
- Zeyringer, F. (1985). *Literatür Für Viola*. Verlag Julius Schönvetter Jun., Austria.